

Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan 'Slagveld 17'

Het ontwerpbestemmingsplan is gedurende de periode 28 mei t/m 8 juli 2020 ter inzage gelegd. Er zijn twee zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn bijgevoegd. Beide zienswijzen zijn tijdig ingediend.

I. Zienswijze van 30 juni c.q. 8 juli 2020

De indiener van de zienswijze is tegen de voorziene woonbestemming. De woningbouw werkt belemmerend voor de bedrijfsvoering van de geitenhouderij, omdat er binnen een straal van 2 kilometer woningen mogelijk worden gemaakt, terwijl uit onderzoek is gebleken dat mensen binnen die afstand 60% meer kans hebben op longontsteking. Deze zienswijze is in paragraaf 2.3 van de zienswijze in een aantal onderdelen ('standpunten') toegelicht.

A. Onderscheid incidentele en niet-incidentele woningbouw

Er ligt geen motivering ten grondslag aan het gemeentelijk beleid dat onderscheid maakt tussen incidentele en niet-incidentele woningbouw. Daarom is het onvoldoende duidelijk waarom aan incidentele woningbouw wel medewerking wordt verleend en aan niet-incidentele woningbouw niet, terwijl voor alle soorten woningbouw geldt dat terughoudend moet worden omgegaan met het plaatsen van gevoelige bestemmingen in de buurt van al gevestigde boerderijen.

B. Akkoord verklaren met gezondheidsrisico's

Er is geen sprake van een goede ruimtelijke ordening, omdat de raad weet dat met de vaststelling van het bestemmingsplan Slagveld 17 voor de toekomstige bewoners mogelijk een verhoogde kans op longontsteking in het leven wordt geroepen. Deze strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening wordt niet weggenomen door dit risico tot de eigen verantwoordelijkheid van de toekomstige bewoners te verklaren. Daarmee schuift de raad de op hem rustende verplichting om bestemmingsplannen vast te stellen die strekken ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening door naar toekomstige bewoners.

C. Ondeugdelijke motivering van de aanvaardbaarheid van woningbouw

De aanvaardbaarheid van twee nieuwe burgerwoningen is onvoldoende gemotiveerd. Dit bezwaar valt uiteen in de volgende onderdelen:

- Aan de hand van de reeds bestaande situatie (bestaande bedrijfswoning) kan niet worden gezegd dat er werd gewoond en dat het bestemmingsplan dus strekt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening.
- Het is niet juist dat de kans op longontsteking voor de nieuwe bewoners niet toeneemt. De raad kan niet vooruitlopen op aangekondigde regelgeving omtrent geitenhouderijen die het woon- en leefklimaat zal doen verbeteren.
- De geitenhouderij wordt in haar bedrijfsvoering belemmerd door woningbouw binnen 2 kilometer van de geitenhouderij mogelijk te maken.

Reactie gemeente

1. In de bijgevoegde memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" verwijst de raad naar een interne beleidslijn. Het betreft een intern besluit dat niet bekend gemaakt is. Daarmee is het geen beleidsregel waar burgers zich op kunnen beroepen. Het was echter beter geweest dit geen beleidslijn te noemen.
2. Wel geeft het besluit aan hoe de gemeente in beginsel staat tegenover grootschalige en kleinschalige woningbouwplannen. Maar maatwerk is altijd vereist. Bij concrete verzoeken om een bestemmingsplan of aanvragen omgevingsvergunning zal de gemeente (moeten) beoordelen of medewerking kan worden verleend. Dan is ook een voldoende draagkrachtige motivering vereist dat de woningbouw kan plaatsvinden met behoud van een goed woon- en leefklimaat. Factoren die dan tevens de aandacht (kunnen) vereisen zijn het aantal toe te voegen burgerwoningen, de afstand tussen de woningbouwlocatie en de geitenhouderij, de cumulatie van de geitenhouderij met andere agrarische bedrijven (intensieve veehouderij) die tevens overlast veroorzaken, de aanwezigheid van kwetsbare groepen.
3. Het onderhavige bestemmingsplan heeft betrekking op de locatie Slagveld 17. Het agrarische bedrijf ter plaatse is gestopt. De eigenaren willen met toepassing van provinciale en gemeentelijke regelgeving op zeer kleine schaal woningbouw plegen. Daardoor verdwijnt de agrarische functie (inclusief voormalige bedrijfsbebouwing) en komen twee nieuwe burgerwoningen terug. Slagveld 17 ligt op circa 1,1 kilometer van de geitenhouderij. Bestaande woningen liggen dichterbij de geitenhouderij dan de voorziene woningen op Slagveld 17. Naast de geitenhouderij zijn er maar twee agrarische bedrijven (varkenshouderijen aan de Bankenstraat 61 en Rioolseweg 4) in de nabijheid gelegen (zie verder, punt 6). Bijgevoegd is een kaart van de omgeving van Slagveld 17 met daarop de 1,5 en 2,0 km-zone van de geitenhouderij.
4. De vraag die voorligt is of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, gelet op de mogelijke gezondheidsrisico's voor toekomstige bewoners van gevoelige bestemmingen (woningen) binnen een afstand tot 2 kilometer rond de geitenhouderij. Deze afweging of sprake is van een goede ruimtelijke ordening ligt bij de raad. In de memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" heeft de raad deze afweging onder de paragraaf 'Wel nieuwe woningen nabij de geitenhouderij op het Slagveld 17' voor de nieuwe woningen aan Slagveld 17 gemaakt.
5. Daarbij heeft de raad overwogen dat er geen sprake is van een verslechtering van het woon- en leefklimaat van de toekomstige bewoners omdat de huidige gezondheidslast voor omwonenden van de geitenhouderij – voorlopig – aanvaard wordt (door het Rijk en de provincie) en niet wijzigt. Voorlopig omdat onderzoek wordt uitgevoerd naar de oorzaak van de in de VGO-onderzoeken geconstateerde verhoogde kans op longontsteking rond geitenhouderijen, om zo over enkele jaren de risico's te kunnen verminderen of te voorkomen door bedrijfsmatige maatregelen door de geitenhouderij (die vanuit het Rijk en/of provincie zullen worden opgelegd). Het gezondheidsrisico is derhalve niet groter dan de risico's bij de omwonenden die nu al nabij de geitenhouderij wonen. Bovendien geldt hoe korter de afstand hoe groter het risico. Slagveld 17 ligt op circa 1,1 kilometer van de geitenhouderij. Daartussen liggen bestaande woningen die een groter risico op longontsteking hebben. Wel worden er twee woningen extra blootgesteld aan stoffen uit de geitenhouderij die de longontsteking - mogelijk - veroorzaken. Op basis van bekende gegevens zijn

die effecten verwaarloosbaar. Grote delen van de woonwijken SanderBanken en De Keen zijn gelegen binnen de 2 kilometer afstand van de geitenhouderij.

6. Aan bovenstaande overweging ligt de overweging ten grondslag dat nog steeds geen causaal verband is gevonden tussen longontsteking en geitenhouderijen in de omgeving. Ook het laatste VGO III onderzoek levert geen informatie over de oorzaak die de associatie tussen longontsteking en geitenhouderijen in de omgeving verklaart.¹ De huidige rapportages, onderzoeken en wetenschappelijke inzichten zijn onvoldoende om nieuwe woningen binnen een straal van 2 kilometer rond de geitenhouderij volledig uit te sluiten. Deze onderzoeken laten geen algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten zien. Zie ook de uitspraak van de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 13 september 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3149). Bovendien zijn de onderzoeken uitgevoerd in gebieden met hoge concentraties aan veehouderijen waar blootstelling plaatsvindt aan meerdere veehouderijen. Dit is in deze situatie niet het geval met de aanwezige overige veehouderijen, die bovendien verder weg gelegen zijn van Slagveld 17 dan de geitenhouderij aan de Haansberg 146 (zie omschrijving van het de omgeving van Slagveld 17, onder punt 3).

7. De initiatiefnemers zijn gedurende de voorbereiding van dit bestemmingsplan geweest op deze heersende onduidelijkheid en een (mogelijk) verhoogd risico op longontsteking. Duidelijk is gemaakt dat de gemeente de procedure stopzet indien uit wetenschappelijk onderzoek blijkt van verhoogde risico's van het wonen in de omgeving van de geitenhouderij en de oorzaken te herleiden zijn tot de aanwezigheid van de geitenhouderij. Tevens heeft de gemeente de initiatiefnemers verplicht om (kandidaat-)kopers te informeren over de (mogelijk) verhoogde kans op longontsteking, zolang er nog geen regelgeving is vastgesteld op basis waarvan risico-reducerende maatregelen genomen kunnen worden door geitenhouderijen.

8. Tot slot heeft de raad de belangen van de geitenhouderij voldoende in zijn overwegingen meegenomen. Tussen de woningen waarin het bestemmingsplan voorziet en de geitenhouderij liggen andere burgerwoningen die vanuit milieuhygiënisch oogpunt bepalend zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden van de geitenhouderij. Zie ook de uitspraak van de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 13 september 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3149). De raad verwijst naar de laatste overwegingen onder de paragraaf 'Wel nieuwe woningen nabij de geitenhouderij op het Slagveld 17' van de memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium".

Conclusie

Gelet op bovenstaande overwegingen geeft de zienswijze geen aanleiding tot wijzigingen in het vast te stellen bestemmingsplan Slagveld 17 ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

¹ Zie Kamerbrief van ministerie van volksgezondheid, welzijn en sport, 'Veehouderij en gezondheid omwonenden, deelonderzoek', 24 april 2020. In de gemeentelijke memo "Omgekeerde werking geitenmoratorium" heeft de raad dit laatste onderzoek niet in de overwegingen kunnen meenemen. In de paragraaf 'Voortschrijdend inzicht' heeft de raad geconcludeerd dat er op basis van de destijds voorhanden zijnde rapportages en onderzoeken onduidelijkheid is over de oorzaak van de associatie. Het laatste VGO (III) onderzoek, het deelrapport 'Longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht', voegt geen nieuwe wetenschappelijke inzichten toe, zo blijkt uit de Kamerbrief van 24 april 2020.

II. Zienswijze van 23 juni 2020

De provincie heeft op 23 juni jl. een zienswijze tijdig ingediend. De provincie geeft aan in beginsel positief te staan tegenover het behoud van cultuurhistorische waardevolle panden, zoals bij dit cultuurhistorische waardevolle complex in Etten-Leur. De reden voor de zienswijze is gelegen in het feit dat de provincie een ander standpunt inneemt dan de gemeente aangaande de keuze om de Vlaamse schuur (eventueel) te verplaatsen. Daarbij verwijst de provincie ook naar het wettelijk vooroverleg tussen de provincie en de gemeente. De wettelijk vooroverlegreactie van de provincie en de gemeentelijke reactie hierop liggen mede aan de zienswijze ten grondslag. Hieronder is de zienswijze van de provincie opgenomen, voorzien met een reactie van de gemeente.

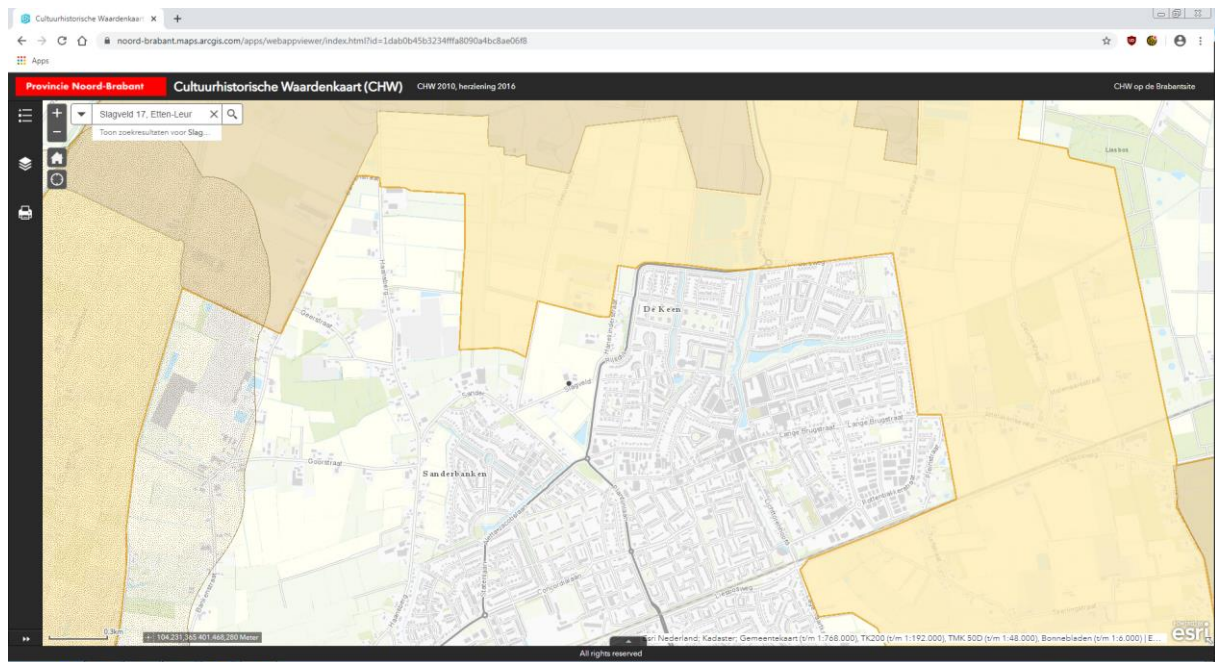
Cultuurhistorische waarden

Ook het ensemble van het boerderijcomplex maakt dat hier sprake is van cultuurhistorische waarden. Met uw plan wordt het mogelijk gemaakt – vanuit privacy redenen voor toekomstige kopers - dat de Vlaamse schuur verplaatst wordt. De verplaatsing van de Vlaamse schuur doet afbreuk aan het ensemble. Hierdoor gaan, naar ons oordeel, cultuurhistorische waarden verloren terwijl dit niet nodig is. Het verplaatsen van monumenten vanaf historische locaties leidt per definitie tot aantasting van de cultuurhistorische waarden en wordt enkel bij grote uitzonderingen aanvaardbaar geacht, bijvoorbeeld als de aanleg van een weg het object bedreigt. Met de verplaatsing gaat een deel van het historische verhaal van dit complex verloren. Het is dan ook van belang dat aan de straatzijde de inrichting van het boerenerf/tuin zoveel mogelijk eenheid uitstraalt. Dat pleit bijvoorbeeld ook voor het gemeenschappelijk houden van de inrit.

In een antwoord op de vragen die zijn gesteld in de provinciale ambtelijke vooroverlegreactie geeft u aan dat aan de Vlaamse schuur een aanbouw aanwezig is die niet meer terug mag komen na de herbouw van het pand. Door deze aanbouw niet toe te staan, wat vanuit cultuurhistorisch oogpunt begrijpelijk is, ontstaat ruim voldoende afstand tussen de langgevelboerderij en de Vlaamse schuur. Wij achten privacy redenen geen reden om de Vlaamse schuur elders op dit bouwperceel te herbouwen. Daarbij dringen wij aan om de binnenplanse wijzigingsmogelijkheid voor de herbouw van de Vlaamse schuur uit dit plan te halen. Wij constateren dan ook dat het plan op dit onderdeel in strijd is met artikel 3.29 van de IOV.

Reactie Gemeente

1. Anders dan de provincie constateert de raad dat er geen provinciaal cultuurhistorisch belang in het geding is. De provincie stelt dat met een (eventuele) verplaatsing van de Vlaamse schuur cultuurhistorische waarden verloren gaan. Dit is in strijd met artikel 3.29 van de IOV. Artikel 3.29 van de IOV beschermt uitsluitend cultuurhistorische waardevolle gebieden voor zover deze zijn opgenomen als cultuurhistorische vlakken in de cultuurhistorische landschappen, zoals aangegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW, versie 3.0) van de provincie Noord-Brabant. De locatie Slagveld 17 ligt echter niet binnen zo'n cultuurhistorisch vlak. Hieronder is een afbeelding van de CHW opgenomen voor de locatie Slagveld 17. Omdat er geen provinciaal cultuurhistorisch belang in het geding is, kan er geen sprake zijn van strijd met artikel 3.29 van de IOV.

2. De raad is het met de provincie eens dat ook het ensemble van het boerderijcomplex cultuurhistorisch waardevol is. Om die reden is als voorwaarde in de afwijkingsbevoegdheid opgenomen dat herbouw (hetgeen noodzakelijk is gelet op de deplorabele toestand van het gemeentelijk monument) op een andere locatie alleen mogelijk is als de cultuurhistorische samenhang tussen de langgevelboerderij en de Vlaamse schuur behouden blijft. Dan moet de gemeentelijke monumentencommissie om advies gevraagd worden. Eventuele verplaatsing van de Vlaamse schuur is alleen mogelijk na een positief advies. Met deze bestemmingslegging acht de raad het cultuurhistorisch belang van het ensemble en van het behoud en herstel van de Vlaamse schuur geborgd. Voor een uitgebreide motivering verwijst de raad naar de gemeentelijke reactie op de wettelijke vooroverlegreactie van de provincie.

3. Desalniettemin zullen wij de overweging van de provincie dat verplaatsing van de Vlaamse schuur per definitie tot aantasting van de cultuurhistorische waarden leidt, mee laten wegen bij de beoordeling van de aanvraag omgevingsvergunning. Dit geldt in het bijzonder voor de opmerkingen van de provincie dat de inrichting aan de straatzijde van het boerenerf/tuin zoveel mogelijk eenheid uitstraalt, hetgeen pleit voor het gemeenschappelijk houden van de inrit, alsook dat voldoende afstand tussen de langgevelboerderij en de Vlaamse schuur ontstaat door bij de (eventuele) herbouw de niet cultuurhistorisch waardevolle aanbouw niet toe te staan. Deze afweging zal echter plaatsvinden als een aanvraag omgevingsvergunning met toepassing van de afwijkingsbevoegdheid wordt ingediend. Op deze wijze wordt het cultuurhistorische belang van het gemeentelijk monumentale boerderijcomplex als geheel en van de langgevelboerderij en Vlaamse schuur afzonderlijk, geborgd.

Conclusie

Gelet op bovenstaande overwegingen geeft de zienswijze geen aanleiding tot wijzigingen in het vast te stellen bestemmingsplan Slagveld 17 ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

Bijlagen

- Memo 'Omgekeerde werking geitenmoratorium'
- Kaart omgeving Slagveld met 1,5 en 2,0 km-zone geitenhouderij